Cyllid y Wlad

Nodiadau ar GYNLLUNIAU CYFRANDDALIADAU

CYNNWYS

Cwblhau'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau SN1

Cynlluniau cyfranddaliadau gweithwyr SN2

- **Cynlluniau cyfranddaliadau a gymeradwywyd** SN2
- **Cynlluniau rhannu elw a gymeradwywyd** SN2

Opsiynau cyfranddaliadau SN2

- *Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd* SN2
- *Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd* SN3
- *Pob cynllun opsiwn cyfranddaliadau* SN3
- Canslo neu ryddhau opsiynau SN3
- Treth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn SN4
- *Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau nas cymeradwywyd* SN4
- Caniatáu opsiwn cyfranddaliadau SN4
- Arfer opsiwn cyfranddaliadau SN5
- Treth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn SN5

Cyfranddaliadau a gaffaelwyd SN6

- Cyfranddaliadau a gaffaelwyd o'ch cyflogaeth SN6
- Cyfranddaliadau sy'n agored i risg fforffedu SN6
- Cyfranddaliadau fel buddiannau SN6
- Taliadau ôl-gaffael SN6

TAFLENNI CYMORTH A THAFLENNI

Mae Taflenni Cymorth a thaflenni sy'n rhoi gwybodaeth fanylach am rai rheolau treth arbennig ar gyfer cynlluniau cyfranddaliadau ar gael o'r Llinell Archebu.

- IR16: *Share acquisitions by directors and employees. Explanatory notes*
- IR95: *Approved profit sharing schemes. An outline for employees*
- IR97: *Approved Save As You Earn share option schemes. An outline for employees*
- IR101: *Approved Company Share Option Plans. An outline for employees*
- IR216: *Shares as benefits*
- IR217: *Shares acquired: post-acquisition charges*
- IR218: *Shares acquired: operation of Pay As You Earn (PAYE)*
- IR219: *Shares acquired from your employment*
- IR287: *Employee share schemes and Capital Gains Tax*

Cwblhau'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau

Bydd y Nodiadau hyn yn dweud wrthych ym mha amgylchiadau y mae'n rhaid i chi dalu treth ar opsiynau cyfranddaliadau neu gyfranddaliadau a gewch am ddim neu yn rhad oherwydd eich cyflogaeth. Mae pob achlysur trethadwy yn 'ddigwyddiad trethadwy'. **Mae'n rhaid i chi gwblhau copi o Dudalen S2 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau ar gyfer pob digwyddiad.** Gofynnwch i'r Llinell Archebu am gopïau pellach, neu gallwch ddefnyddio llungopïau. (Os defnyddiwch lungopi, rhowch eich enw a'r cyfeirnod treth ar frig y copi.)

Dim ond un copi o Dudalen S1 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau y mae'n rhaid i chi ei gwblhau - mae'n grynodeb o'ch holl ddigwyddiadau trethadwy am y flwyddyn. Er enghraifft, gallwch arfer opsiynau mewn cynllun sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd ddwywaith mewn un flwyddyn, dros gyfranddaliadau mewn dau gwmni gwahanol. Yn yr achos hwn:

- cwblhewch gopi o Dudalen S2 ar gyfer pob digwyddiad
- nodwch enw un cwmni ym mlwch 2.1 ar Dudalen S1 a'r llall yn y blwch 'Gwybodaeth ychwanegol'
- ticiwch flwch 2.2 os yw'r cyfranddaliadau yn y naill gwmni neu'r llall heb eu rhestru
- adiwch y symiau trethadwy a rhowch gyfanswm y ffigwr ym mlwch 2.3.

Casglwch ynghyd y deunydd sydd ei angen arnoch fel:

- copïau o dystysgrifau opsiynau cyfranddaliadau
- copïau o hysbysiadau arfer
- unrhyw ohebiaeth neu wybodaeth esboniadol arall a dderbynnir gan eich cyflogwr am weithrediad y cyfranddaliadau
- gwybodaeth am werth marchnad y cyfranddaliadau ar y dyddiadau perthnasol
- cofnodion swm y Dreth Incwm a dalwyd neu dreth y cyfrifwyd amdani o dan TWE ar unrhyw ddigwyddiad trethadwy.

Os nad yw'r wybodaeth hon gennych, efallai y gall y cwmni y mae ei gyfranddaliadau yn rhan o hyn neu eich cyflogwr helpu.

Mae'r wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei rhoi ar y Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau yn dibynnu ar y math o gynllun cyfranddaliadau gweithwyr rydych yn elwa arno, neu ar yr amgylchiadau rydych yn derbyn y cyfranddaliadau neu'r buddiannau sy'n gysylltiedig â hwy. Mae'r nodiadau isod yn rhoi manylion am reolau treth ac yn dweud wrthych pa flychau y dylech eu cwblhau.

Os ydych ond wedi arfer opsiwn o dan gynllun sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd, gweler tudalen SN2 o'r Nodiadau hyn.

Mae'r tudalennau canlynol yn eich galluogi i gyfrifo swm trethadwy y buddiannau o dan gynllun cyfranddaliadau'r gweithwyr neu gynllun opsiwn cyfranddaliadau.

Ticiwch y blychau perthnasol ar Dudalen S1 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau os oes unrhyw gyfranddaliadau 'heb eu rhestru'. Mae cyfranddaliadau 'heb eu rhestru' yn golygu pob cyfranddaliad na restrir ar Gyfnewidfa Stoc gydnabyddedig.

Cofiwch, nid yw'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau yn cwmpasu'r Dreth Enillion Cyfalaf a allai fod yn ddyledus pan werthwch gyfranddaliadau (dylech ofyn i'r Llinell Archebu am y Tudalennau Enillion Cyfalaf, os gwerthoch asedion yn ystod y flwyddyn (gan gynnwys cyfranddaliadau) sy'n werth cyfanswm o fwy na £14,200 neu os oedd eich enillion trethadwy (gan gynnwys enillion o gyfranddaliadau) yn fwy na £7,100). Am wybodaeth bellach, gofynnwch i'r Llinell Archebu am *Daflen Gymorth IR287: Employee share schemes and Capital Gains Tax.*

Peidiwch â chynnwys difidendau o gyfranddaliadau a dderbyniwyd drwy gynlluniau cyfranddaliadau gweithwyr. Dylid cynnwys y rhain ar dudalen 3 eich Ffurflen Dreth.

Pan fydd treth wedi'i thalu i Gyllid y Wlad o dan y system TWE ar ddigwyddiad trethadwy a gynhwysir yn y Tudalennau hyn, gofynnwch i'r Llinell Archebu am Daflen Gymorth *IR218: Shares acquired: Operation of Pay As You Earn (PAYE)*.

SA102(Nodiadau)

parhad drosodd

Cynlluniau cyfranddaliadau gweithwyr

Cymeradwyir rhai cynlluniau cyfranddaliadau gweithwyr gan Gyllid y Wlad, tra na chymeradwyir eraill. Mae'r rheolau treth yn amrywio yn ôl p'un a yw'r cynllun wedi ei gymeradwyo ai peidio.

Cynlluniau cyfranddaliadau a gymeradwywyd

Mae tri math o gynlluniau cyfranddaliadau wedi eu cymeradwyo. Os gallwch fodloni rhai amodau, ni chewch eich trethu ar:

- dderbyn cyfranddaliadau am ddim
- caniatáu opsiwn i brynu cyfranddaliadau
- arfer opsiwn i brynu cyfranddaliadau

o dan gynlluniau cyfranddaliadau gweithwyr a gymeradwywyd.

(Ond cofiwch, byddwch yn dal i gael eich trethu ar unrhyw ddifidendau ac efallai y bydd yn rhaid i chi dalu Treth Enillion Cyfalaf pan werthwch eich cyfranddaliadau.)

Mae'r nodiadau isod yn dweud wrthych pryd y cewch eich trethu.

Cynlluniau rhannu elw a gymeradwywyd

Dim ond os na chânt eu cadw yn Ymddiriedolaeth y Cynllun am dair blynedd y caiff cyfranddaliadau a roddir i chi o dan gynllun rhannu elw a gymeradwywyd eu trethu. Yn yr achos hwn, caiff treth ei didynnu fel arfer o dan TWE. Bydd ymddiriedolwyr y cynllun rhannu elw, neu eich cyflogwr, yn rhoi manylion y swm y codwyd treth arno a faint o dreth gafodd ei didynnu i chi. **Ni ddylai'r symiau hyn gael eu cynnwys yn y Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau.** Yn lle hynny, dylech eu cynnwys ym mlychau 1.8 ac 1.11 yn y Tudalennau Cyflogaeth pan fyddwch yn eu cwblhau.

Opsiynau cyfranddaliadau

Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd

Mae angen i chi gynnwys gwybodaeth am opsiwn o dan un o'r cynlluniau (Cynilo Wrth Ennill) hyn yn y Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau, **dim ond** os ydych wedi arfer yr opsiwn:

- o fewn tair blynedd o'i dderbyn, **ac**
- am fod y cwmni, neu ran o'r busnes, rydych yn gweithio iddo wedi cael ei werthu neu ei feddiannu.

Yn yr achos hwn cewch eich trethu ar y gwahaniaeth rhwng gwerth marchnad y cyfranddaliadau ar yr adeg y cafodd yr opsiwn ei arfer a'r swm a dalwyd am y cyfranddaliadau.

Enghraifft 1

1.1.98 Rydych yn cytuno i gynilo £100 y mis am bum mlynedd a chaniateir opsiwn o gael 3,000 o gyfranddaliadau yn y prif gwmni. Y pris opsiwn yw £2 y cyfranddaliad.

1.1.2000 Mae'r prif gwmni yn gwerthu'r cwmni rydych yn gweithio iddo i grŵp arall. Gallwch arfer yr opsiwn hyd at y swm rydych wedi bod yn ei gynilo hyd yn hyn, drwy'r cynllun cynilo.

1.3.2000 Rydych yn arfer yr opsiwn gan ddefnyddio'r £2,700 (27 mis ar £100) a gynilwyd gennych hyd yn hyn ac yn prynu 1,350 o gyfranddaliadau am £2 y cyfranddaliad. Gwerth marchnad y cyfranddaliadau hyn yw £3 y cyfranddaliad.

Y swm trethadwy yw:

• gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	£3 x 1,350	=	£4,050
• minws y pris a dalwyd am y cyfranddaliadau	£2 x 1,350	=	£2,700
• **swm trethadwy**			**£1,350**

Os gwnaethoch arfer opsiwn o dan yr amgylchiadau hyn, dylech gwblhau:

- **blychau 2.1 a 2.2 ar** Dudalen S1, a **blychau 2.32 a 2.33** ar Dudalen S2, a
- **blychau 2.34, 2.35, 2.36, 2.37 a 2.40** (yn y golofn 'Arfer').

Yna defnyddiwch Daflen Waith 1 i gyfrifo'r swm trethadwy.

Taflen Waith 1

Gwerth marchnad pob cyfranddaliad (blwch 2.40)	A	£
Nifer o gyfranddaliadau a brynwyd (blwch 2.36)	B	
Cyfanswm gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	C (blwch A x blwch B)	£
Pris opsiwn am bob cyfranddaliad (blwch 2.37)	D	£
Cyfanswm y pris a dalwyd am y cyfranddaliadau	E (blwch D x blwch B)	£
Swm trethadwy (copïwch i flwch 2.3)	F (blwch C *minws* blwch E)	£

Os nad ydych wedi arfer eich opsiwn cyfranddaliadau a gymeradwywyd ond wedi derbyn rhywbeth am ildio'r opsiwn neu am beidio ag arfer yr opsiwn, peidiwch â chwblhau'r blychau uchod. Yn lle hynny, cyfeiriwch at yr adran '**Canslo neu ryddhau opsiynau**' ar dudalen SN3.

Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd

Mae cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd yn cynnwys:

- cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau gweithredol a gymeradwywyd, **a**
- cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau cwmni a gymeradwywyd.

Dim ond os ydych wedi arfer yr opsiwn y mae'n rhaid i chi gynnwys gwybodaeth am opsiwn o dan un o'r cynlluniau hyn yn y Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau, **a**:

- phan wnaethoch arfer yr opsiwn nid oedd y cynllun bellach yn un a gymeradwywyd, **neu**
- pan wnaethoch ei arfer, roedd yn llai na thair blynedd, neu'n fwy na 10 mlynedd, ar ôl y dyddiad y cafodd ei ganiatáu i chi, **neu**
- os gwnaethoch ei arfer lai na thair blynedd ar ôl y dyddiad y gwnaethoch arfer opsiwn o dan unrhyw gynllun opsiwn cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd y rhoddwyd rhyddhad Treth Incwm amdano.

Yn yr achos hwn cewch eich trethu ar y gwahaniaeth rhwng gwerth marchnad y cyfranddaliadau ar yr adeg y gwnaethoch arfer yr opsiwn a'r swm a dalwyd am y cyfranddaliadau.

Enghraifft 2

1.1.95 Caniateir opsiwn o gael cyfranddaliadau yn y cwmni rydych yn gweithio iddo.

1.1.97 Caniateir ail opsiwn o gael 2,000 o gyfranddaliadau yn y cwmni. Y pris opsiwn yw £3 y cyfranddaliad.

1.3.98 Rydych yn arfer yr opsiwn cyntaf.

1.3.2000 Rydych yn arfer yr ail opsiwn ac yn prynu 2,000 o gyfranddaliadau am £3 y cyfranddaliad. Gwerth marchnad y cyfranddaliadau yw £5 y cyfranddaliad. Mae arfer yr opsiwn cyntaf yn cael rhyddhad o Dreth Incwm. Nid yw arfer yr ail opsiwn yn cael rhyddhad treth am ei fod o fewn tair blynedd o arfer yr opsiwn cyntaf, ac felly mae'n rhaid ei gynnwys yn y Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau.

Y swm trethadwy yw:

• gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	£5 x 2,000	=	£10,000
• minws y pris a dalwyd am y cyfranddaliadau	£3 x 2,000	=	£6,000
• **swm trethadwy**			**£4,000**

Os yw arfer yr opsiwn o dan y cynllun hwn yn drethadwy, cwblhewch:

- **blychau 2.7, 2.8** ar dudalen S1, **blychau 2.32, 2.33** ar Dudalen S2, **a**
- **blychau 2.34, 2.35, 2.36, 2.37, 2.38 a 2.40** (**yn** y golofn 'Arfer').

Yna defnyddiwch Daflen Waith 2 i gyfrifo'r swm trethadwy.

Taflen Waith 2

Gwerth marchnad pob cyfranddaliad (blwch 2.40)	A	£
Nifer o gyfranddaliadau a brynwyd (blwch 2.36)	B	
Cyfanswm gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	blwch A x blwch B	
Pris opsiwn am bob cyfranddaliad (blwch 2.37)	D	£
Cyfanswm y pris a dalwyd am y cyfranddaliadau	blwch D x blwch B E	£
Swm a dalwyd am yr opsiwn (blwch 2.38)	F	£
Swm trethadwy (copïwch i flwch 2.9)	blwch C *minws* blwch E *minws* blwch F G	£

Os **nad ydych wedi arfer** eich opsiwn cynllun a gymeradwywyd ond wedi derbyn rhywbeth am ildio'r opsiwn, neu am beidio ag arfer yr opsiwn, peidiwch â chwblhau'r blychau uchod. Yn lle hynny, cyfeiriwch at yr adran nesaf.

Pob cynllun opsiwn cyfranddaliadau

Canslo neu ryddhau opsiynau

Os byddwch yn derbyn rhywbeth yn gyfnewid am:

- trosglwyddo eich opsiwn, **neu**
- dileu eich opsiwn, **neu**
- rhyddhau eich opsiwn, **neu**
- fel arall, peidio ag arfer eich opsiwn,

bydd yn rhaid i chi dalu Treth Incwm ar yr arian parod neu'r gwerth a dderbyniwch. Mae taflen *IR16: Share acquisitions by directors and employees*, sydd ar gael o'r Llinell Archebu, yn rhoi mwy o fanylion i chi.

Cewch eich trethu ar yr hyn a dderbyniwch, p'un a gafodd yr opsiwn ei ganiatáu o dan gynllun a gymeradwywyd ai peidio.

Enghraifft 3

1.10.98 Caniateir opsiwn o gael 1,000 o gyfranddaliadau yn y cwmni rydych yn gweithio iddo.
Rydych yn talu £1 am yr opsiwn.

1.2.2000 Rydych yn derbyn £2,500 yn gyfnewid am yr opsiwn yn cael ei ganslo.

Y swm trethadwy yw:

• y swm a dderbynioch am ryddhau opsiwn	=	£2,500
• minws y swm a dalwyd am yr opsiwn	=	£1
• **swm trethadwy**		**£2,499**

Os oes unrhyw un o'r amgylchiadau uchod yn gymwys i chi, cwblhewch:

- **flychau 2.4 a 2.5** (opsiynau cyfranddaliadau sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd), **neu**
  blychau 2.10 a 2.11 (opsiynau cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd), **neu**
  blychau 2.19 a 2.20 (opsiynau cyfranddaliadau nas cymeradwywyd)
- **blychau 2.32 a 2.33**
- **blychau 2.34, 2.38 a 2.41** (yn y golofn 'Canslo/Rhyddhau').

Yna defnyddiwch Daflen Waith 3 i gyfrifo'r swm trethadwy.

Taflen Waith 3

Swm a dderbyniwyd (blwch 2.41)	A	£
Swm a dalwyd am yr opsiwn (blwch 2.38)	B	£
Swm trethadwy	blwch A *minws* blwch B C	£

Yna nodwch y swm trethadwy C yn:

- **blwch 2.6** (opsiynau cyfranddaliadau sy'n gysylltiedig â chynilion a gymeradwywyd), **neu**
- **blwch 2.12** (opsiynau cyfranddaliadau dewisol a gymeradwywyd), **neu**
- **blwch 2.21** (opsiynau cyfranddaliadau nas cymeradwywyd).

Os gweithredwyd TWE ar unrhyw ran o’r swm a dderbyniwyd ym mlwch A uchod, bydd angen i chi hefyd nodi’r swm y gweithredwyd TWE arno ym mlwch 2.31B.

parhad drosodd

- Treth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn

Os gwnaethoch dalu Treth Incwm pan ganiatawyd eich opsiwn, gall y swm a dalwyd leihau swm y Dreth Incwm i'w thalu (os o gwbl) ar y swm trethadwy C yn Nhaflen Waith 3 ar dudalen SN3. Ni all y rhyddhad credyd treth fod yn fwy na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C.

Os **na fyddwch** am gyfrifo eich treth, nodwch swm y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth Ychwanegol' ar dudalen S1.

Os **byddwch** am gyfrifo eich treth, bydd yn rhaid i chi benderfynu faint o dreth sy'n daladwy ar y swm trethadwy C. Er mwyn gwneud hyn, cyfeiriwch at eich Canllaw Cyfrifo Treth. Os bydd angen help arnoch, gofynnwch i'ch Swyddfa Dreth neu'ch cynghorydd treth.

Os bydd y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn yn llai na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C, nodwch swm y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth ychwanegol' ar dudalen S1 **ac** ym mlwch C11.13 yn y Daflen Waith yn y Canllaw Cyfrifo Treth.

Os oedd y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn yn hafal i, neu'n fwy na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C, nodwch y dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth ychwanegol' ar Dudalen S1 **ac** ym mlwch C11.13 yn y Daflen Waith yn y Canllaw Cyfrifo Treth.

Os byddwch wedi cwblhau'r Tudalennau Tramor, dylai ffigwr y rhyddhad credyd treth gael ei **adio** at y ffigwr a gopïwyd o flwch 6.9 yn y Tudalennau Tramor i flwch C11.13.

Cynlluniau opsiynau cyfranddaliadau nas cymeradwywyd

Os na chafodd y cynllun y cafodd ei ganiatáu oddi tano ei gymeradwyo gallech gael eich trethu ar:

- ganiatáu opsiwn cyfranddaliadau, **ac**
- arfer opsiwn cyfranddaliadau.

- Caniatáu opsiwn cyfranddaliadau

Bydd angen i chi gynnwys caniatáu opsiwn cyfranddaliadau ar Dudalen S1 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau **dim ond:**

- os gallwch arfer yr opsiwn i brynu cyfranddaliadau fwy na saith mlynedd ar ôl y dyddiad y cafodd ei ganiatáu i chi, **ac**
- os yw'r pris opsiwn (y gallwch brynu'r cyfranddaliadau amdano) yn llai na gwerth marchnad y cyfranddaliadau ar y dyddiad y caniatawyd yr opsiwn i chi.

Yn yr achos hwn cewch eich trethu ar werth yr opsiwn minws y pris, os o gwbl, a daloch amdano. Isafswm y gwerth a osodir ar yr opsiwn gan y rheolau treth arbennig yw'r gwahaniaeth rhwng pris yr opsiwn a gwerth marchnad y cyfranddaliadau. Dylech ddefnyddio'r ffigwr hwn oni bai bod gan yr opsiwn werth uwch yn eich barn chi.

Gall swm y dreth a dalwch pan ganiateir eich opsiwn gael ei ddidynnu o'r dreth y mae'n rhaid i chi ei thalu (os o gwbl) pan gaiff eich opsiwn ei arfer, neu pan fyddwch yn derbyn rhywbeth yn gyfnewid am:

- drosglwyddo eich opsiwn, **neu**
- canslo eich opsiwn, **neu**
- rhyddhau eich opsiwn, **neu**
- fel arall, am beidio ag arfer eich opsiwn.

Bydd angen i chi gadw cofnod o swm y dreth a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn i gwblhau Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau y Ffurflen Dreth ar gyfer y flwyddyn y gwnaethoch arfer eich opsiwn ynddi, neu dderbyn rhywbeth yn gyfnewid am drosglwyddo, canslo, rhyddhau neu fel arall am beidio ag arfer eich opsiwn. Mae *taflen IR16: Share acquisitions by directors and employees*, sydd ar gael o'r Llinell Archebu, yn rhoi mwy o fanylion.

Enghraifft 4
1.10.99 Caniateir opsiwn o gael 1,000 o gyfranddaliadau yn y cwmni rydych yn gweithio iddo. Mae'r opsiwn yn rhoi'r hawl i chi brynu'r cyfranddaliadau rhwng 1.10.2002 a 30.9.2011 (tair i ddeng mlynedd yn ddiweddarach). Gwerth marchnad y cyfranddaliadau yw £3 yr un. Y pris opsiwn yw £2 y cyfranddaliad. Rydych yn talu £1 am yr opsiwn.

Y swm trethadwy yw:

• gwerth yr opsiwn 1,000 x £1 (£3 llai £2)	=	£1,000*
• minws yr hyn a dalwyd am yr opsiwn	=	£1
• **swm trethadwy**		**£ 999**

* dyma isafswm y gwerth a osodwyd ar yr opsiwn ar 1.10.1999.

Os yw hyn yn gymwys i chi, cwblhewch:

- **blychau 2.13, 2.14** ar Dudalen S1, **blychau 2.32, 2.33** ar Dudalen S2, **a**
- **blychau 2.34, 2.36, 2.37, 2.38** a **2.39** (yn y golofn 'Caniatáu').

Yna defnyddiwch Daflen Waith 4 i gyfrifo'r swm trethadwy.

Taflen Waith 4

Gwerth marchnad pob cyfranddaliad (blwch 2.39)	A	£
Pris opsiwn pob cyfranddaliad (blwch 2.37)	B	£
		blwch A *minws* blwch B
	C	£
Nifer y cyfranddaliadau (blwch 2.36)	D	
		blwch C x blwch D
Gwerth yr opsiwn*	E	£
Swm a dalwyd am yr opsiwn (blwch 2.38)	F	£
		blwch E *minws* blwch F
Swm trethadwy (copïwch i flwch 2.15)	G	£

* Dyma isafswm y gwerth a osodwyd ar yr opsiwn. Os oeddech yn credu bod gwerth yr opsiwn yn uwch rhowch eich prisiad ym mlwch E.

- **Arfer opsiwn cyfranddaliadau**

Mae angen i chi gynnwys arfer unrhyw opsiwn o gynlluniau nas cymeradwywyd ar Dudalen S1 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau.

Yn yr achos hwn cewch eich trethu ar y gwahaniaeth rhwng gwerth marchnad y cyfranddaliadau ar yr adeg y gwnaethoch arfer yr opsiwn a'r swm a daloch am y cyfranddaliadau (gan gynnwys cost yr opsiwn, os o gwbl).

Enghraifft 5

1.10.98 Caniateir opsiwn o gael 1,000 o gyfranddaliadau yn y cwmni rydych yn gweithio iddo. Y pris opsiwn yw £2 y cyfranddaliad. Rydych yn talu £1 am yr opsiwn.

1.2.2000 Rydych yn arfer yr opsiwn ac yn prynu 1,000 o gyfranddaliadau am £2 y cyfranddaliad. Gwerth marchnad y cyfranddaliadau yw £5 y cyfranddaliad.

Y swm trethadwy yw:

• gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	£5 x 1000	=	£5,000
• minws y pris a dalwyd am y cyfranddaliadau	£2 x 1000	=	£2,000
			£3,000
• minws y swm a dalwyd am yr opsiwn			£1
• **swm trethadwy**			**£2,999**

Os ydych wedi arfer opsiwn o dan gynllun nas cymeradwywyd cwblhewch:

- **blychau 2.16, 2.17** ar Dudalen S1, **blychau 2.32, 2.33** ar Dudalen S2, **a**
- **blychau 2.34, 2.35, 2.36, 2.37, 2.38** a **2.40** (yn y golofn 'Arfer').

Yna defnyddiwch Daflen Waith 5 i gyfrifo'r swm trethadwy.

Taflen Waith 5

Gwerth marchnad y cyfranddaliadau (blwch 2.40)	A	£
Nifer y cyfranddaliadau (blwch 2.36)	B	
Cyfanswm gwerth marchnad y cyfranddaliadau a brynwyd	C (blwch A x blwch B)	£
Pris opsiwn a dalwyd am gyfranddaliadau (blwch 2.37)	D	£
Cyfanswm y pris a dalwyd am gyfranddaliadau	E (blwch D x blwch B)	£
Swm a dalwyd am yr opsiwn (blwch 2.38)	F	£
Swm trethadwy	G (blwch C *minws* blwch E minws blwch F)	£

Nodwch y swm trethadwy G ym mlwch 2.18. Os gweithredwyd TWE ar yr arfer hwn eisoes, bydd angen i chi hefyd nodi'r swm y gweithredwyd TWE arno ym mlwch 2.31B.

Opsiynau Cyfranddaliadau – materion preswyl

Os caniatawyd opsiwn i chi neu os ydych wedi arfer opsiwn, mae yna rai amgylchiadau pan na fydd y rheolau cyffredinol yn gymwys:
Os o ganlyniad i:

- eich statws preswyl, **a**
- y lle y cyflawnoch ddyletswyddau eich cyflogaeth,

na chewch eich trethu yn y DG ar yr holl incwm o'ch cyflogaeth (mae *Taflen Gymorth IR211: Employment - residence and domicile issues*, sydd ar gael o'r Llinell Archebu, yn rhoi manylion pellach), gall unrhyw opsiwn a ganiatawyd i chi oherwydd y gyflogaeth honno fod yn agored i reolau arbennig. Ar gyfer opsiynau a ganiatawyd i chi mewn amgylchiadau o'r fath, bydd yn rhaid i chi gwblhau Taflen Waith 4 ar dudalen SN4 o hyd. Ar gyfer opsiynau a gafodd eu harfer gennych mewn amgylchiadau o'r fath, bydd angen i chi ddilyn yr arweiniad yn *Nhaflen Gymorth IR216: Shares as benefits*. Ceir manylion pellach hefyd yn nhaflen *IR16: Share acquisitions by directors and employees*. Mae IR216 ac IR16 ar gael o'r Llinell Archebu.

- **Treth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn**

Os gwnaethoch dalu Treth Incwm pan ganiatawyd eich opsiwn, gall y swm a dalwyd leihau swm y Dreth Incwm i'w thalu (os o gwbl) ar y swm trethadwy C. Ni all y rhyddhad credyd treth fod yn fwy na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C.

Os **na fyddwch** am gyfrifo eich treth, nodwch swm y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth Ychwanegol' ar dudalen S1.

Os **byddwch** am gyfrifo eich treth, bydd yn rhaid i chi benderfynu faint o dreth sy'n daladwy ar y swm trethadwy C. Er mwyn gwneud hyn, cyfeiriwch at eich Canllaw Cyfrifo Treth. Os bydd angen help arnoch, gofynnwch i'ch Swyddfa Cyllid y Wlad neu'ch cynghorydd treth.

Os bydd y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn yn llai na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C, nodwch swm y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth ychwanegol' ar dudalen S1 **ac** ym mlwch C11.13 yn y Daflen Waith yn y Canllaw Cyfrifo Treth.

Os oedd y Dreth Incwm a dalwyd pan ganiatawyd eich opsiwn yn hafal i, neu'n fwy na'r dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C, nodwch y dreth i'w thalu ar y swm trethadwy C fel rhyddhad credyd treth yn y blwch 'Gwybodaeth ychwanegol' ar Dudalen S1 **ac** ym mlwch C11.13.

Os byddwch wedi cwblhau'r Tudalennau Tramor, dylai ffigwr y rhyddhad credyd treth gael ei **adio** at y ffigwr a gopïwyd o flwch 6.9 yn y Tudalennau Tramor i flwch C11.13.

Os nad ydych eisoes wedi arfer eich opsiwn, ond wedi derbyn rhywbeth am ildio'r opsiwn neu am beidio ag arfer yr opsiwn, peidiwch â chwblhau'r blychau uchod. Yn lle hynny, cyfeiriwch at yr adran '**Canslo neu ryddhau opsiynau**' ar dudalen SN3.

Cyfranddaliadau a gaffaelwyd

Cewch eich trethu ar gyfranddaliadau (neu fuddiannau mewn cyfranddaliadau) a gewch am ddim neu'n rhad oherwydd eich cyflogaeth.

• Cyfranddaliadau a gaffaelwyd o'ch cyflogaeth

blychau 2.22 i 2.24 Gellir caffael cyfranddaliadau o'ch cyflogaeth mewn amrywiaeth o amgylchiadau. Os derbynioch gyfranddaliadau, neu fuddiannau mewn cyfranddaliadau, am ddim neu'n rhad o'ch cyflogaeth, gofynnwch i'r Llinell Archebu am *Daflen Gymorth IR219: Shares acquired from your employment* i'ch helpu i gwblhau Tudalennau S1 ac S2 o'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau. Os gweithredwyd TWE gennych efallai y bydd angen *Taflen Gymorth IR218: Shares acquired: Operation of Pay As You Earn (PAYE)*, o'r Llinell Archebu.

• Cyfranddaliadau sy'n agored i risg fforffedu

blychau 2.22 i 2.30 Os derbynioch gyfranddaliadau o'ch swydd neu'ch cyflogaeth, y gellir eu fforffedu os na fodlonir rhai amodau, efallai y cewch eich trethu

- pan dderbyniwch y cyfranddaliadau, os gall y risg fforffedu barhau am fwy na phum mlynedd ar ôl y dyddiad derbyn, **neu**
- pan waredir y cyfranddaliadau cyn i'r risg fforffedu gael ei diddymu, **neu**
- pan fodlonir yr amodau a diddymir y risg fforffedu.

Os bydd hyn yn gymwys i chi, gofynnwch i'r Llinell Archebu am *Daflen Gymorth IR219: Shares acquired from your employment* i'ch helpu i gwblhau'r Tudalennau Cynlluniau Cyfranddaliadau. Os gweithredwyd TWE hefyd efallai y bydd angen *Taflen Gymorth IR218: Shares acquired: Operation of Pay As You Earn (TWE)*, o'r Llinell Archebu.

• Cyfranddaliadau fel buddiannau

blychau 2.25 i 2.27 Os ydych yn caffael cyfranddaliadau am lai na'u gwerth marchnad, ac nad yw'r budd o wneud hynny yn drethadwy fel arall i Dreth Incwm, caiff swm y tanbrisio ei drin fel benthyciad. Os ydych yn caffael cyfranddaliadau 'a delir yn rhannol' cewch eich trin fel petaech wedi derbyn benthyciad di-log sy'n cyfateb â'r gwahaniaeth rhwng gwerth marchnad y cyfranddaliadau a dalwyd yn llawn a'r swm a dalwyd mewn gwirionedd. Os yw hyn yn gymwys i chi, gofynnwch i'r Llinell Archebu am *Daflen Gymorth IR216: Shares as benefits.*

Os yw eich cyflogwr wedi eich galluogi i werthu cyfranddaliadau am fwy na'u gwerth marchnad, caiff y budd i chi ei gynnwys ar eich P11D neu wybodaeth arall a ddarperir gan eich cyflogwr. Dylech fod wedi nodi'r ffigwr ym mlwch 1.22 o'ch Tudalennau Cyflogaeth.

• Taliadau ôl-gaffael

blychau 2.28 i 2.30 Os byddwch yn caffael cyfranddaliadau, neu fudd mewn cyfranddaliadau, oherwydd eich cyflogaeth, gallech gael eich trethu yn ddiweddarach pan fydd:

- hawliau neu gyfyngiadau sydd ynghlwm wrth unrhyw gyfranddaliadau yn cael eu newid, **neu**
- cyfranddaliadau mewn rhai is-gwmnïau yn cael eu cadw am saith mlynedd neu os cânt eu gwerthu'n gynt, pan gaiff y cyfranddaliadau eu gwerthu ac maent wedi cynyddu mewn gwerth ers i chi eu caffael, **neu**
- 'buddiannau arbennig' yn cael eu derbyn am eich bod yn berchen ar y cyfranddaliadau
- cyfranddaliadau yn trosi i ddosbarth arall o gyfranddaliadau oherwydd hawliau trosi a ddaw o'ch swydd neu'ch cyflogaeth.

Os bydd hyn yn gymwys i chi, gofynnwch i'r Llinell Archebu am *Daflen Gymorth IR217: Shares acquired: post acquisition charges.*

Canllaw yn unig yw'r nodiadau hyn sy'n adlewyrchu'r sefyllfa ar adeg ysgrifennu. Nid ydynt yn effeithio ar unrhyw hawl i apelio